

LOS VUYT CUARTOS Y 'L NEN MORT

(Traduhit del llibre *El ratoncito*, de don Joseph Miró y Folguera.)

AQUESTA ES una de las nits més fredas de tot l'hivern. L'ayre que punxa fereix dolorosament la cara com si dugués agullas de glas. Los pochs fanals encesos á la Rambla deixan lo passeig en una penombra confosa, entre la que 's distingeixen fragments de las siluetas borrosas dels pochs tranzeunts, que 's dibuixan á mitjas al trobarse davant dels llums. Més enllá 'ls fanals eléctrichs escampan entre 'ls espays negres una claror lletosa y sense vida. Lo fons de la perspectiva 'l forman las llums vibrants d'un kiosko, clar com un cuadro de llanterna mágica. Per entre aquestas distintas clarors apareixen los noctámbuls de sempre: jugadors caminant peresosament en rengla, parlant baix, embolicat lo coll en una xalina de seda, amagats los ulls darrera las parpellas infladas, indiferents, encorvats irreparablement per lo mateix vici. Després una figura de dona remenant, girant á tot arreu lo cap, clavant als homes una mirada espurnejant, fins á perdre en las tenebras d'un carrer transversal, seguida á poca estona per dos bultos que 's mouhen acompassadament, tots

d' una pessa sota del rus fosch sobre 'l que ressaltan de vegades los vius vermells de la teresiana y la punta del sabre vora dels peus. Passan després ràpidament grupos de joves mal abrigats que cridan y riuhen y s' empenyen; fills de familia silenciosos, que van depressa per l' hora que es, pensant en lo reny paternal; y acostada á las casas, fugint de la llum, va una parella, ben acostada la dona al home.

D' un dels carrers de la dreta surt una remor fonda, que va creixent y acostantse ab un traqueteig que aixorda, y desemboca á la Rambla un cotxe gran: una caixa negra, embarnissada, que porta al centre un rellotje d' arena daurat. Lo cotxero xiula entre dents, y al trot llarch de sos dos cavalls negres s' acuyta á seguir l' itinerari marcat. Prompte enfila 'l carrer del Hospital y s' allunya del centre de la ciutat; passa la Ronda y 's fica en un carreró ple de pols del barri d' Hostafranchs, quiet com la via de ninxos d' un cementiri. S' atura 'l cotxe y truca á una porta.

Tot seguit hi fa cap lo sereno ab son fanal que 's balanceja y rega 'l carrer ab un doll de llum.

—Si no es aquí! Es al número 27!—diu cridant de lluny lo sereno al cotxero.

Y s' acostan los dos á un casalot de la vora. Truca 'l cotxero ab cops de má que ressonan sense resposta. Torna á trucar, y després se sent una veu enragollada que diu:—«Ja va.»

S' obre per últim la porta y un home s' hi presenta, tot ensonyat, il·luminada la cara morena per un cap de candela que entre 'ls dits estreny; mitj despullat, oberta la camisa greixosa per hont se veu lo pit colrat. La candela escampa claror esgroguehida per la habitació, ahont no hi ha altres mobles que duas cadiras y una taula de fusta que va ser blanca, ennegrida per la brutícia.

Al fons una vidrera sense vidres dona pas á una altra habitació que deu ser un dormitori, á judicar per la fortor tebia que 'n surt. Vora la porta hi ha arreconada una máfega qual palla s' escapa per mil forats. Sentada en una cadira, una dona tot ossos te á la falda una criatura dormida. La brutícia baixa per las parets, enfanga l' enrajolat, enxopa las robas de la dona y del nen y s' agombola en pellingots que omplen los recons.

Tan sols una nota blanca vibra entre 'l gran nombre de

matissos fastigosos: un nen extés sobre la márrega, ab lo ventre tapat per una camiseta, enterchs los brassos nusos y com enganxats al cosset sense moviment, blanch tot com una figura de neu, ab tres tacas negras en sa cara esblaymada: los forats de las órbitas enfonzadas y de la boca oberta. Fa dos dias que morí en aquella márrega.

Los pares son valencians; abatuts per la miseria, passan la vida entontits, embrutits per lo treball, insensibles á las penas, mal nodrits per aqueixos aliments del pobre que 's paheixen ab fam. Vingueren á Barcelona, ell pera carregar equipatjes en una estació de ferro-carril; ella, inútil pera tot, ignorant de tot, ocupada en rentar rajolas, quan no li privan los fills que venen l' un darrera del altre.

Lo que ha mort era 'l més grandet, que agafá la malaltia al ventre de sa mare, que no li va donar la vida, sino la partícula de vida suficient pera poder atravessar lo mon entre dolors, agonisant poch á poch, consumit per la fam d' ensá que s' agafá afanyós á aquell pit escorregut fins á quedar fermat á la márrega y morir.

Dos nens dormen al cuarto del fons somniant que menjan. Lo pare ha tornat després de despatxar l' últim tren; ha gastat los darrers vuyt cuartos que li quedavan en ayguardent y no ha sopat. Han quedat tots al voltant del nen mort fins que la son y la fatiga 'ls ha vensut.

No hi ha bagul pera 'l pobret difunt; lo fican en un caixó ple de lletreros y sense tapa; y á la claror del fanal del sereno, lo pare 'l porta al cotxe, ahont hi ha depositats dos baguls de fusta blanca.

Tot se fa sense cerimonias ni desesperació. La mare segueix quieta en sa cadira, en posició de Verge románica; empresonadas las faccions en un teixit d'arrugas que irradian dels ulls y dels llabis y retallen lo front combat y dur. Las ninas dels ulls blavas, mulladas en plor, segueixen lo cadáver del nen fins al carrer. S' allunya 'l cotxe ab la seva càrrega, 's tanca la porta y 'l carrer torna al seu silenci indiferent.

Lo cotxero xiula entre dents, y al trot llarch dels cavalls negres se dirigeix al cementiri, que are cap passatjer li manca.

Lo llumet del cotxe avansa brillent vora la mar tranquila que rondina entre las rocas, y s' enfonza poch á poch entre las tenebras infinitas despertadas de sobre per un crit agut de

«¡Alerta!» repetit com per los rezzons d' un abisme, fins á sentirse apagat y trist com un gemech.

Poch á poch ve 'l dia; lo cotxe deixa sa càrrega en lo cementiri; las brigadas de la neteja escombran los carrers, desapareixent de la Rambla jugadors y donas de mala vida y á la ciutat inundada per la cendra esgroguehida del crepúscul, corren afanyosos los obrers.

QUADRET

La tardor ja es arribada,
lo mal temps se va acostant
y s'ou la remor pausada
de las fullas que se'n van.

Sa ramadeta xamosa
ja no du al matí 'l pastó,
ni se sent piular l' alosa
á la barra del balcó.

No més lo vent ó la pluja
tot sovint los vidres bat ..
Y ningú del poble puja
per los masets del vehinat!

Tot al llarch de la marina
l'ona sempre está en renou;
no hi va més vela llatina
que la parella del *bou*,

Al pinar que al turó faixa
sempre la boyra s' hi veu,
y sovint l' áliga hi baixa
tota polsosa de neu.

¡Quín silenci que 's repara
pel defora y pels camins!
Sols al tart s' ou la gatzara
dels que pujan dels molins.

F. BARTRINA.

HIVERN

Lo sol á pónbres corrents s' afanya
y 'ls raigs capdella tras la montanya:
lo vent es fret.

La boyra espessa puja á la serra
cubrintse en sombras tota la terra
poch á poquet.

De fullas l' arbre se desmantella
y á resserarse corre l' aucella
trista piulant;
lo cel sos núvols de plom presenta,
la terra morta, la neu cayenta
va amortallant.

Esposa meva, ja fina 'l dia,
aném, anémsen á la masía
prop del escó;
la primavera s' es acabada
y á nostra testa cau la nevada
de la velló.

Del arbre cauen las secas fullas,
al cor no 'n restan d' eixas despullas,
caygueren ja.

La primavera de nostra vida
també la vérem un jorn florida:
no hi tornarà.

Las nostras testas eran hermosas
com de la terra las frescas rosas
que han desflorit,
ilusions bellas també hi florian,
amors y ditxas també hi naixian:
tot s' ha pansit.

Vindrá altra volta la primavera
y 'l mon més jove que no avans era
sentirá amors.

No aixís nosaltres, que al finá 'l dia
la primavera s' ha mort, María,
per nostres cors.

Cansons no 'n restan per darte festa,
que al pit hi sento sols la congesta
mon ser glassant;
sols la esperansa mon pit mitiga
de trobá encesa la llar amiga
que escalfa tant.

Las forsas minvan, l' esprit declina
com mustiada la clavellina
pel fret d' hivern.

Ay, per nosaltres, ma esposa cara,
sempre en la terra será com ara
un fret etern.

Esposa meva, ja fina 'l dia,
anem á seure dins la masía
prop del escó,
que allí ab la flama que regenera
potser s' hi trobi la primavera
d' un mon milló.

La trista aucella de fret gelada
devades cerca sota teulada
son caygut niu,
en va una brosa del jas pot treure:
sortats nosaltres que podém seure
vora 'l caliu.

Encar nosaltres per la bellesa
servám, amiga, la llar encesa
que 'ns don calor;
encar que blanca tinguém la testa,
dins la masía trobém que hi resta
l'escalf pel cor.

Si per nosaltres ja la estiuhada
aquí en la terra s' es acabada
y tot es gel,
la creu que penja á la capsalera
nos brinda sempre la primavera
florida al cel.

PERE DE PALOL.

EMPLASSAMENT

Sepultures oblidadas
desde sigles molt remots,
solen, removent la terra,
trobarhi los llauradors.
Indiferents, las esbotzan.
¿Qué son per ells? Un destorb.
Y en los marges apilotan
ossos, teulas, inscripcions.
Tu 'ls imitas; engegada
per l' interés temptador,
per que recordart' no gosi
ta falsesa cada jorn,
dintre del torb giravoltas
dels plahers ubriacadors
ab sa inmundia polsaguera
ofegant mas ilusions.

Al temps la revenja fio;
ell no troba may destorbs.
Quan mustigui ta hermosura
d' aytals plers la xafagor,
quan sols de la juvenesa
te 'n resti l' amarch recort,

potser que llavors trobante
sense amor, sense ilusions,
sense amistats, sense ditxa,
sola y verna en aquest mon,
remourás la polsaguera
humitejantla ab ton plor,
lo caliu en va cercanhi
de la foguera que un jorn
ab may vista traydoria
apagares en mon cor.

JOSEPH CORTILS y VIETA.

PUJANT AL ESQUIROL

ALS SOCIS DEL CENTRE CATALÁ DE MA VILA

I

Per la indústria de ma terra,
als batans tinch honrós lloch;
no per llana ni per seda,
cotó, que 'n vesteix tothom.

Lo bronzir de las corretjas,
lo voltar de tants corròns,
gola-obert y rondinayre
menja y lleusa lo *balon*;

cotó d' un batan al altre,
rebents los ventiladors,
y arreu rodas y engranatjes
movent armónich remor,

que en conjunt fa que volehíu
fibres de cotó, y la pols
que molesta al que 'm visita
tant com á mi 'm dona goig.

Entremitj jo m' hi passejo
com lo brau patró pel port,
fent petar llargas xiuladas
ó entonant tendres cansons.

Lo cetrill ple d' oli sempre,
tot untat, res de grinyols,
que no 's gastin ni s' escalfin,
los daus ni 'l metall dels colls.

Quan la industria no va forta,
ó 's repara y dura molt,
d' esma vaig, sens son ni gana,
malaltejo de debó.

Mes quan los batans bunzinan,
¡viva Deu! vaig be del tot,
atent sempre á la campana,
com á la mare 'l bon noy.

Lo dissapte 's fa neteja
fins que 'ls ferros brillan tots;
á cobrar y cap á casa
entre 'ls sers volguts del cor.

II

Altrement es lo diumenge
lo anhelat jorn de repós;
sens fumar la xameneya
l' aygua al riu no te destorb.

Vaig á esplayarme una estona
pels sembrats dels encontorns;
las teuladas de la fàbrica
miro alegre desde hont soch.

L' ayre pur de la boscuria
vigorisa 'ls meus pulmons,
y algun cop he fet la via
de Manlleu al Esquirol.

Arreu la terra sembrada;
lo Ter ab dolsas remors;
y un magnífich panorama,
fan esbategar mon cor.

Mes jay! que mon goig poch dura.
Un contrast molt dolorós,
ben clar mostra 'l qu' es la vida;
sens parlar, me diu que som.

Allá en desigual planura
á camp ras, de nit y jorn,
una creu clavada en terra,
d' un trist fet mostra 'l recort.

De fusta es, y du en sos brassos,
escrits eixos tristos mots:
*Pregueu—la creu ho demana—
pels morts del any vintidos.*

Essent nen comptava l' ayi,
en nostra humil llar de foch,
un fet que nostras discordias,
tot lo Ter omplí de dol.

Mes jamay pensar podia,
que per mi arribés lo jorn,
que lo que 'l nen escoltava,
ho vegés l' home d' aprop:

que al passarhi 'm representa,
lo contrast més dolorós;
ab los jorns de ma infantesa,
las escenas d' aquell lloch.

No en defensa de la pàtria,
brollà allí la sanch á doll;
tots germans, puig fou vessada,
per humanas ambicions.

Jorn d' amarga remembransa,
que endolá aquells encontorns;
y una creu als vivents mostra,
nostra vida y lo que som.

Caminant que fas la vía,
per aqueix tristíssim lloch;
la creu mira y descubreixte;
resa una oració pels morts.

Caminant que fas ta vía;
al passar, consulta 'l cor;
de la vella creu de fusta.
fixat be en sos humils mots.

Símbol grat de dinou segles;
es la creu del Redemptor;
que 't demana una pregaria,
pels morts del any vintidós.

BATANER DE MANLLEU.

Mars de 1893.

LA MARIONA

Plegau lo ram, Mariona,
que 'ls fadrins passen de llarch;
de tres nuvis que 'n teníau
vos quedáreu sense cap.

Per por de quedarvos tia
ne cercáreu tres aymants,
cap dels tres creya que fósseu
tan entesa en festejar.

Un d' ells vos veyá á las onze,
l' altre á l' hora de dinar,
y 'l tercer prenia tanda,
Mariona, cap al tart.

Mes un dia van saberho
y 'ls tres vos varen deixar.
Plegau lo ram, Mariona,
que 'ls fadrins passen de llarch.

RAMON ROCA Y SANS.

L' ANTON

A QUELLA tarde, al dir de sos amichs, s' havia expressat com un home. ¡No parlá poch be! Fou la nota que més sobressortí del *meeting*. ¡Quín modo de discutir! Quína manera d' aduhir rahons! Sentint á l' Anton, deyan sos amichs, está ja resolta la cuestió social. Ell es nostre Mesías. ¡Visca 'l defensor de nostras aspiracions!

En veritat que estigué elocuent. Aquell majordom de ca'n Santó, més que un distingit obrer d' una fàbrica semblava un elocuentíssim advocat que davant d' un numerós tribunal defensava una causa justa, noble, lleal, adornant sa defensa ab arguments convincents, ab probas que eran rebudas ab entusiasme per un auditori afanyós de sentir impropis, desitjós de escoltar per boca autorisada una recriminació contra aquella classe que l' oprimia, que, al dir d' ells, los hi arreballava sos drets y 'ls humiliava sa dignitat.

Y l' Anton, lo majordom, fou lo Mesías que 'ls profetisá una era de benhauransa, lo qui 'ls augurá un esdevenir falaguer pera 'l dia que s' unissen y 's comprometessen á no *carregar ab lo mort*, es á dir, á no sucumbir á las exigencias dels que calificavan d' opressors.

—Ja estich cansat de *portar á coll* al meu amo, — deya l' Anton en mitj de son entusiasme. — Ja ha arribat l' hora de que ell m' hi porti á mí. Companys, — ategia — *no vull carregar més ab lo mort*. Ja es hora — cridava en mitj de delirants aplausos, — de que 'ls d' abaix aném á dalt.

Y aquella massa unánim que l' escoltava se desfeu en aplausos, y aquella concurrència entusiasmada pujá al tablado, l' abraçá, per poch l' ofega, y aixecantlo en l' ayre se l' endugué triomfant, com si volgués dir:

—Aquest es nostre Salvador. ¡Visca l' Anton! Desde avuy ja no hi ha diferencia de *classes*.

S' acabá 'l *meeting*. L' Anton, emborratxat per la ovació, no encertava á comprendre sa repentina popularitat. ¡Un senzill majordom arribar en un moment á més consideració que son amo ab tot y sos *mils*, ab tot y sa fàbrica y sos telers!... ¿Y per quí? Per mil veus, per altres tants *bravos* tributats per nombrosos amichs; de treballadors com ell; per un conjunt d'aquells que tampoch volian *carregar ab lo mort*; d'aquells que també demanavan *emancipació*, tal volta sense compendre en aquesta paraula altre significat que 'l descrit per l'impróvisat orador d'aquella tarde.

Y foll d'entussiasme, quan l' Anton se despedí de sos amichs, quan ab lo got á la má brindava en lo Cassino per lo próxim triomf, los hi digué:

—Sí, companys, desde are soch tot un altre. ¡Tot per la *emancipació*!

Y se n' aná á casa seva, á la porteria de la fàbrica, satisfet com si hagués deixat resolt lo gran problema social; com si hagués sigut lo revelador d' una gran doctrina.

Foll d'entussiasme trucá á la porta de casa seva; una botiga enclavada al peu d' un gran casal, que ab sas finestras y xameneya denotava ser una fàbrica. Ningú respongué. Trucá per segona volta. Lo mateix silenci. Tot estava en calma, en una calma de diumenge, que ni 'ls telers treballan, ni fuman las xameneyas.

—Reira de...! —feu mitj cremat. Y anava á trucar per tercera volta quan de sobte sa muller obrí y ab cara compungida li digué:

—No cridis, Anton; l' amo acaba de caure malalt. Es cosa grave; no moguis fressa.

Y 'l majordom, com si 's trobés encare en lo *meeting*, com si escoltés prop seu aquellas notas, sens donarsen compte respongué:

—Millor, *que 'l pelin*...

Y l' Anton dormí tranquil aquella nit, mentres tota la casa anava en renou; y somniá cosas afalagadoras, dormintse com si hagués resolt un gran problema.

L' endemà, calmada la agitació del majordom, se despertà de bon matí. Lo rellotje acabava de cridar-lo. Encengué llum y 's trobà sol en sa reduhida habitació.

—¿Qué 'm passa?—feu tot aixecantse.—¿Hónt soch? Manela, Manela!—repetia boy cridant á sa muller.

Pero tot restava en silenci. S' aixecá, reconegué son pis; en efecte, era 'l mateix. Allí la taula, més avall la calaixera, aquella calaixera que li va regalar l' amo 'l dia que va casarse. Sí, no hi havia dubte: aquell pis era 'l seu; pero ¡sol!... Oh! ¿Qué passava? Qué havia succehit?

Recordava, no obstant, que en mitj de sa follia havia sentit dir la nit avans que son amo 's moria, que la seva dona 'l vetllava, que tot anava en renou, que si moria don Manel hi hauria un daltabaix en aquella casa... pero no sabia res més. S' havia dormit com un tronch y tan sols lo despertador li havia recordat son cotidiá treball.

De sobte trucaren á la porta.

—¿Quí hi ha?—feu l' Anton mal humorat.

—Obra, corre, cuyta!

Y sa muller, tota desencaixada, 's precipitá en sos brassos.

—Anton! Anton!—feu.—Don Manel acaba de finar. Corre, puja. ¡Quína desgracia! Pobrets de nosaltres! Ay, Deu! Pobrets de nosaltres!

¡Trista sort la del majordom! Aquell héroe d' ahir restava abatut. La mort de son principal, de son protector, d' aquell á qui devia son benestar, acabava de ferli comprendre la realitat de la vida.

En aquell moment trucaren á la porta de la fàbrica. Eran los treballadors que anavan á posar en moviment los telers pera guanyarse 'l pa.

—Minyons,—los hi digué l' Anton;—ja vos ne podeu en-tornar. L' amo es mort; avuy no hi ha feyna.

Y 'ls vejé desfilir tots conmosos, mirantse 'ls uns als altres ab lo semblant contristat.

Y l' endemà aquell home que 'l dia avans no volia *carregar ab lo mort* y que estava cansat de *portar á son amo á coll*, llagrimosament baixava ab pena, entre altres companys, lo bagul que tancava per sempre més las despullas de son protector; aquell bagul que enclohia sas millors aspiracions.

GOIGS

EN LLAHOR DEL GLORIÓS SANT JORDI, ADVOCAT DE LES ORDRES
DE CAVALLERÍA Y PATRÓ DEL
PRINCIPAT DE CATALUNYA Y REALME D' ARAGÓ (*)

(23 d' Abril)

L' art, la historia y la llegenda
han brodat vostre mantell,
vos han dat la mellor prenda
ab la ploma y lo cisell;
desde 'l Nort fins á Mitx-dia,
de Llevant fins á Ponent.

Patró de Cavallería
¡vetlláu per la pátria mía
y per son renaixement!

A Capadocia nasquéreu
de llinatge palaciá,
honrat Patrici, siguéreu
cavaller de Diocleciá,
vostre il-lustre jerarquía
dónaos gran capteniment.

Patró de Cavallería
¡vetlláu per la pátria mía
y per son renaixement!

(*) Del tomo POESIES secció *Harpa Sagrada*.

Llavors la lley benebida
de Jesús Crucificat,
era á Roma perseguida
com lo crím més depravat;
vos, ab noble valentía
la mostráu resoltament.

Patró de Cavallería
¡vetlláu per la pátria mía
y per son renaixement!

Com un sálzer que 'l desbrancan
trau més rames y ufanor,
nous cristians valents no mancan
quan per ells hi ha més rigor;
per parlá al *Concell* un dia
vos condemnan al torment.

Patró de Cavallería
¡vetlláu per la pátria mía
y per son renaixement!

A una roda vos lligaren,
vostres carns van esqueixar;
quan per mort ells vos deixaren
vos guarit os váu alçar,
eix miracle convertía
tot seguit á molta gent.

Patró de Cavallería
¡vetlláu per la pátria mía
y per son renaixement!

L' Emperador aleshores
os vol convince melós
vos fá ofertes tentadores
mes no logra res de vos;
davant dels ídols un dia
afrontáu llur manament.

Patró de Cavallería
¡vetlláu per la pátria mía
y per son renaixement!

Ell, no reb l' afront debades
 y al punt, vos mana escapsar,
 set àngels d' ales daurades
 dret al Cel os van pujar.
 Jesús, Joseph y María
 vos reberen somrihent.

Patró de Cavallería
 ¡vetlláu per la pátria mía
 y per son renaixement!

En lo Cel vos proclamaren
 Patró del bon cavaller,
 ¡la espasa que allí os donaren
 cóm esglaya á Llucifer!
 En lo escut se os imprimía
 la creu roja en camp d' argent.

Patró de Cavallería
 ¡vetlláu per la pátria mía
 y per son renaixement!

N' era una gentil princesa
 robadora del amor,
 y un monstre que fá teresa
 la vol captivar traydor;
 pero vos, quan l' embestía,
 baixáu del Cel al moment.

Patró de Cavallería
 ¡vetlláu per la pátria mía
 y per son renaixement!

A un sól born de vostre llança
 cau lo monstre atravessat,
 lliure la verge, ab gaubança
 se l' enmena ben lligat,
 tot lo poble, d' alegría
 llors y palmes va batent.

Patró de Cavallería
 ¡vetlláu per la pátria mía
 y per son renaixement!

Vos alçá temples sumptuosos
la muller de Clodovéu,
teníau altars preciosos
desde Calpe al Pyrineu;
y Don Ramir vos bastía,
prop de Viana, un monument.

Patró de Cavallería
¡vetlláu per la pátria mía
y per son renaixement!

Aydáreu prop de Gerona
al invicte Emperador,
y á Borrell de Barcelona
tornáreu lo sceptre d' or;
al Rey Pere apareixía
vostre imatge resplendent.

Patró de Cavallería
¡vetlláu per la pátria mía
y per son renaixement!

Pe 'l valent *Cid* de Castella,
pe 'l Gran Jaume d' Aragó,
fóreu la guiadora estrella
en lo *Puig* y en lo *Montgó*.
Lo vostre acer ¡cóm fería
el sarrahí, de valent!

Patró de Cavallería
¡vetlláu per la pátria mía
y per son renaixement!

Lo combat del *Puig d' Enesa*
gran renom os va donar,
l' Ordre noble de Montesa
per Patró os va proclamar,
Alcorác, Alcoy, Gandía,
vos cántan devotament:

Patró de Cavallería
¡vetlláu per la pátria mía
y per son renaixement!

Quan ve l' Abril que 's corona
ab les roses dels jardins
vos festeja Barcelona
més que als altres paladins.
Gent de tota jerarquia
vos prega ab un sol accent:
 Patró de Cavalleria
 ¡vetlláu per la pátria mía
 y per son renaixement!

¡Vetlláu per la pátria amada,
per la seva llibertat,
per la Fé ben arrelada,
per la Santa Germandat;
y si arrivás lo gran día
de salvarla combatent,
 Patró de Cavalleria
 ¡vetlláu per la pátria mía
 y per son renaixement!

Tornada.

Puig que lo Cel vos confía
deslliurar al bon creient;
 Patró de Cavalleria
 ¡vetlláu per la pátria mía
 y per con renaixement!

ARTHUR MASRIERA.

LO MOLINER D' ARCADELL (*)

(Tradició pyrenáica)

Per les valls de la Cerdanya
han fet les crides de rey,
perqué tothóm prenga la arma
contra 'ls moros del Conflent;
los que no la vulgan pendre
pagarán trenta diners.

Micer Jaume de Nohedes
mena 'l molí d' Arcadell,
com que dú la barba grisa
no ha volgut ser ballester,
com que diu que hi ha poca feyna
trenta sous ha dat no més.

Avuy, á punta de dia
se desperta rialler,
quan era vora la porta
passa la flor del jóvent
que s' en va á batre ab los moros
cantant cançons satisfet.

*) Del tomo POESIES, secció *Romanceret històrich y popular*.

Micer Jaume de Nohedes
se 'ls guaytava mitx rihent,
no 'ls planyía, y s' en mofava
ab xanses de mala lley;
podent defensar la pátria
s' ha quedat á bon raser.

—¡Anáu fadrins á montanya!
que á la plana s' hi está bé,
per trenta sous marsellesos
m' he salvat d' aná' al Conflent;
mentres faréu cara als moros
ijó m' estaré en lo celler!—

De bella nit s' adormía
Micer Jaume 'l Moliner,
somniaut florins y saques
y á las douze 's deixondeix,
perqué sent rodar la mola
del gran molí d' Arcadell.

Hi envía al baylet de quadra
que torna petant de dents,
per més que 'l Jaume pregunta
no li respón lo baylet,
lo moliner pren la llántia,
y la mola roda més.

Micer Jaume obra la porta,
y entra al molí sense alé,
veu á dins un cavall negre
guardat per un home vell
que porta la barba roja
y va nú de pel á pel.

L' home roig, crida á n' en Jaume:
—¡Montáu lo poitro al moment!
Tot tremolant s' en excusa
l' esporuguit moliner.
—¡Montáu depressa!—diu l' altre

obrint sos ulls de guinéu,
y Micer Jaume muntava
erissántseli 'ls cabells.

L' home roig munta á la gropa
y atía al negre corcer
que prompte vola per l' ayre
més depressa que un follet;
quan un campanar oviran
¡cóm bota 'l cavall, Deu meu!

Ja han travessat la montanya,
ja passen lo Pyreneu,
lo Micer Jaume tremola
y l' altre pel cós l' estreny,
y se 'l mira ab picardía
y riu, ensenyant las dents!

Passan niés terres y boscos
y comarques á través,
ja 'l cavall en sech se para,
ja s' aturan al infern.
¡Lo moliner cóm suspira!
¡si 'n fa d' ofertes y prechs!

Los diables s' en mofavan
ab xanses de mala lley;
li ensenyan una cadira
feta de ferro rohent.
—¡A n' aquí, vindrás á seure
y tindrás repós etern!

L' asseuhen á la cadira
¡Verge Santa, cóm pateix!
l' abrusavan flames vives;
¡quín setial més excellent
pel que abandona la pàtria
y li escatima 'l diners:
y 's mofa dels que la salvan
y 'ls afronta ab lo menyspreu.

.
.

Lo sol al matí daurava
 lo molí gran d' Arcadell,
 la molinera 's desperta
 y no troba 'l moliner,
 va á la quadra de la mola,
 y allí 'l troba á terra estés.

No hi valen herbas ni cures
 dels cirurgians y barbers;
 Micer Jaume de Nohedes
 morirá sens' Sagraments,
 parla foll d' un cavall negre
 y d' una cadira rohent.

.

Després d' enterrat en Jaume
 pássa la flor del jovent
 que tornava de la guerra
 victoriós y satisfet.
 La molinera plorava.

—¿Quí s' ha mort?—¡Lo moliner!—
 Ningú li diu—¡Al cel sia!
 Tots s' han allunyat corrents.

ARTHUR MASRIERA.

LES NOCES D' OR (*)

¡Y qu' es hermosa la corona d' heura
ab que lo temps avuy m' ha coronat!
No més la mort ha de poderla treure
de mon vell front nevat!

Mitja centuria fa que 'l mateix sostre
m' aixapluga ab l' esposa del meu cor,
y huy celebrém ab la familia nostre
les meves noces d' or.

Celebrém la ventura y la alegría
que 'l Senyor ha vessat en nostra llar;
cap dia he vist al mon com aquest dia,
¡Deu meu, aixó es gosar!

Lo sol, de bon matí, rialler besava
los pámpols del parral de mon balcó;
la alosa matinera ja ensejava
sa més gentil cançó.

(*) Del tomo POESIES, secció *Ayres de pagesia*.

Lo nostre *Mas* avuy sembla una plata,
net y pulit com un cistell de flors;
á l' hort, á l' era y al jardí 's retrata
lo goig de nostres cors.

A Missa matinal la meua esposa
tremolosa y plorant m' ha acompanyat;
duya l' anell de núvia que gelosa
fins ara ha conservat.

De retorn, hem passat per l' albareda
que en les primeres noces vam passar,
¡com aleshores, la mateixa arbreda
y 'l mateix cel tan clar!

Lo *bon dia* m' han dat mos fills y 'ls mossos,
á dárme'l los meus nets també han vingut,
y una llàgrima en mitj sos capets rossos
traydora m' ha caygut!

Avuy es nostra festa més volguda,
més esperada que la festa anyal,
es la diada en que 'l cor honra y saluda
l' ascón patriarcal.

Mos fills externs tots la ciutat deixaren,
mes filles han vingut ab sos marits;
á la casa payral tots junts tornaren
agermanats y units;

units, pera reveure altra vegada
lo sostre que vegé 'l seu naixement;
pera alegrar á ma vellesa honrada,
felíc é independent.

Les estovalles blanques qu' esteníam
feyan olor de romaní y llorer,
y al mitj de taula un ram de flors guarníam
dintre un joliu pitxer.

Del celler, sota 'l cup, desenterravam
tot lo servey de plata de l' avior,
y enlluhernats al veure'l, l' admiravam
com un reyal tresor.

M' he assentat conmogut á cap de taula
y 'l recapte com sempre he benehit;
de goig me tremolava la paraula,
ningú no m' ha sentit...

Veya aprop á mos nets, gentils y alegres,
mes filles y mos fills y 'ls mesaters;
¡quants de caps aixerits, rossos y negres,
de blanchs, ¡ay! dos no més!

Lo meu y 'l de la esposa de ma vida,
l' ángel que fa mitj segle ab mí 's parteix
la pena, 'l dol y la ilusió florida
per un desitj mateix!

¡Y cóm gosavam tots! ¡cóme me somreyan
los esplets de mon cor, que allí aplegats,
l' arbre envellit de sa niçaga veyan
salvat de tempestats!

Los mossos vells que un jorn va pendre 'l pare,
que ni 'l rasclet ja poden manejar,
que no 'ls vull veure may captant, encara
que jo hi hagués d' anar;

nos miravan plorant y recordavan
lo nostre casament ab balls y rams;
¡llavors qu' ells les rufagues afrontavan
per conreuhar mos camps!

Los externs de ciutat prou oblidavan
los plers y 'ls bons recorts que hi van deixar,
ja que sonreyan y expansius gosavan
veyentme á mi gosar.

Y mos nets entre rialles y gatzara
preguntavan pels nuvis escullits,
y demanavan impacients encara
batialles y confits.

Hem tret d'aquell vi blanch que reviscola
y 's recorda del temps d'en Serraller,
y que té aquell regust de farigola
que á mí 'm dona tant pler.

Y n'hem begut tots junts, membrant al avi
que va traure l'artiga dels sarments
d'aquell vinyat frondós, net de ressabi
y arraserat dels vents.

D'aquell vinyat qu'hem treballat com nostre
pares y fills, oncles externs y nets,
y qu'ha llevat ab la suor del rostre
bons fruyts y bons esplets.

Hem menjat les taronges més gustoses
y del fruyt primerench dels atmetllers,
y hem encetat les bresques oloroses
dels buchs fets als rosers.

Havém dites les *Gracies* desseguida
y fantasiant ab cent gentils recorts,
hem resat la pregaria benehida
pels enemichs y 'ls morts.

Y jo, allavors, veyent aquella táula
aquella vida, aquell conjunt vivent,
en que tothom té sols una paráula,
un cor y un sentiment;

veyent aquella festa en que s'honorava
al nostre nom, á l'àngel del meu cor,
deya:—¡Ay Senyor, quin goig, si jo arrivava
á veure com l'heréu les celebrava
les seves nocés d'or!—

ARTHUR MASRIERA.

LA FONT DE LA VIDA

QUÉ es la Font de la vida?—Lo ventet que en la plana remoreja ab dolsos murmuris y ab sas telhías alenadas impregnadas dels perfums de la rosa, 'l barballo y la sejulida, ompla y fortifica nostres pulmons, comunicant nova sava á nostre cos y produhint dolsos éxtasis á nostra fantasía. O be 'l trámpol que precipitantse foll pèr las colladas arrambla la neu en las congestas, devalla ab terratrémol per concas y afraus, blincant arbres y alsant núvols de pols y fullaraca, com escombra gegantina nostrás valls neteja, la atmósfera purifica, donant al cel transparencia y á la terra salut y alegría.—¿Es la font de la vida?—¡No!

Lo sol que puríssim al cel brilla y que á la primavera desclou la poncella y vesteix d' esmeragda lo prat y la serra, que al estiu madura 'l blat al camp y 'l rahim en l' aspra, que al hivern revifa al vellet sentat al redós de la cabanya, que fa cantar l' auell á la aubada y tenyeix de porpra al núvol á la posta, que fa llumenejar l' aygua del torrent y pinta al cel l' iris de pau després de la tempesta. — ¿No es la font de la vida?—¡No!

Y la gota d' aygua que besada per la llum del sol se desfá en vaporosa humitat que en l' ayre 's bressa y enlayrantse, enlayrantse 's fa visible en forma de capritxosa nuvolada, que condensada á l' hora devalla en ruixims d' argent, pera ser copsada pels lliris en flor ó penetrar en las entranyas de la terra y brollar de nou en la font cristallina, saltironar pel torrent, esplatjarse en la ampla llacuna, ser de nou besada pels raigs del sol y de nou enlayrarse y de nou devallar cent voltas. —¿No es tampoch la font de la vida?—¡No!

Y donchs la vella terra, aquesta mare de la humanitat que sosté sobre son sí 'ls arbres y las plantas nudrintlos ab sa sanch, que al home dona abrich lo mateix contra 'ls frets glacials de las regions hiperbóreas que contra 'ls calors abrasadors de la zona tórrida, que obrint sas espléndidas entranyas li fa do de riquíssims tresors, desde 'l marbre pera esculpir sas ideas fins al ferro, base de sa potent industria. Que li presenta richs perfums en la Arabia, olorosas especies en l' Assia, preciosas fustas en l' América y per tot lleva 'l pa de son sustent. —¿Tampoch es la font de la vida?—¡No!

Y la electricitat, aquest monstre poderós que parla ab la veu del tro y fereix y corseca ab sas llenguas de foch al atrevit que son poder provoca, y que si en llibertat campeja y s' imposa per l' espay com á reyna y soberana, 's deixa encadenar com servil esclava y posada al servey del home li revela sos misteris y li fa dó de sa velocitat pera transmetre 'l pensament y de sa forsa pera véncer los més grans obstacles. —¿No es la font de la vida?—¡No!

—¿Qué es, donchs, la font de la vida?—¡Es la mort!

Sí, la mort, que al segar á ran las plantas humanas desfá 'ls llassos que subjectan l' ánima ab la materia y llavors comensa la verdadera vida, la vida imaterial. Perque lo que 'n dihém vida no es més que la lluyta per la existencia, l' imperi de la forsa y de la astucia, la antessala de la eternitat, verdadera vida y destí de la rassa humana.

La mort, joch de paraulas de que 'ns valém pera designar la anulació de la materia, es la font de la vida, perque sols los que han begut sas ayguas poden disfrutar la immortalitat, sols ells coneixen la Veritat, sols ells senten la Justicia y sols ells veuhen la Belleza absoluta, per sa gloria si poden gosarla y

per sa pena si la han perduda. En una paraula, 'ls morts son
sols los que viuhén. Per aixó ha cantat lo poeta:

Es un arbre 'l de la vida
quals brancas pujan al cel,
y sols allí trau florida
quan assí 's pudreix l' arrel.

M. VAYREDA.

LAS TRES TARONJAS DEL AMOR

RONDALLA

Ay! que trist que está 'l fill del rey, — deyan dos mercaders al passar pel peu del palau, veyentlo al jardí. —Sí, — respongué una vèlla que passava; — hi ha coses que ni ab tots los diners del mon se poden curar. Després de totas las probaturas que ha fet lo rey pera fer reviscolar la alegría en son fill, sense lograrho, n' ha pensada una que diu será la darrera.

—¿Y quína es?—preguntá 'l més aixerit dels mercaders.

—Ja sabeu que aquest país está poblat de pobrissalla porque es molt estéril la terra y una de las cosas que hi fan més falta es l' oli. Be s' ha probat de plantarhi oliveras, pero no donan fruyt. Donchs ara 'l rey fa una font d' oli per veure si podrá fer riure á son fill quan anant las donas á omplir sos cantis se barallin per volguer ser las primeras.

—Y ¿quán será aixó?—interrompé 'l mercader.

—Demá al matí, si no hi ha cap entrebanch.

—¿Quedémnoshi?—digué 'l mercader á son company.

—Ja está dit, —afegí l' altre.

L' endemá, encare no eran nou horas, ja rajava de la font un oli groch y daurat que donava plaher mirarho. ¡Quín be de Deu per la pobre gent!

Lo rey y tota sa familia s' estavan al balcó guaytant la pressa de la gent y 'ls crits y rebombori de las donas que s'afanyavan per anar á cercar oli; totas volian omplir al plegat. En aquestas lo fill del rey que s' ho mirava seriós com sempre, cullí una pedra de terra y li pegá 'l capritxo de tirarla á un canti dels que tenian vora la font las donas que s' esperavan, y ¡crach! lo trencá. L' oli s' acabava per moments, y al veures la dona ab son canti trencat, s' enfurismá porque pensá que si n' anava á cercar un altre quan tornaria ja l' oli 'n seria es-troncat. Y girantse cap al fill del rey li digué:

—Aixís no 't fos tornada la alegría fins que haguessis tro-badas las tres taronjas del amor!

Impresionaren tant aquestas paraulas al fill del rey, que, fora de sí, volgué anar á cercar las tres taronjas per totas las parts del mon. Y comensá de rodar y seguir terras y més ter-ras, fins que á la fi defallit y desesperansat de trobar lo que buscava, ne demana rahó á una pobre jaya carregada d' anys que casi be no 'ls podia dur.

—¿Sabríau, padrinet, ahont podria trobar las tres taron-jas del amor?

—Ay, fill meu, no ho preguntis á persona humana, sino als elements.

Resolt á fer tot lo que se li digués, lo fill del rey preguntá á la terra:

—Ahont tens tú las tres taronjas del amor?

—A mí no m' ho preguntis; á l' aygua ho has de dir,—respongué la terra.

Se 'n va cap á l' aygua y li fa la mateixa pregunta.

—No m' ho preguntis á mí, no,—diu l' aygua; — ni tam-poch als núvols d' ahont descendeixo; preguntaho al vent que porta en son sí la llevar y la fa fructificar allá hont vol.

Per fi se 'n va dret al vent y aqueix ab veu de tro li respon:

—Ves cap assí, per aquesta terra inculta, tira enllá, mes no 't giris enrera porque serías presa meva y ¡ay de tú! ja may més se 'n parlaria.

Mitj aterroritzat al sentir aixó, lo fill del rey no gosava ni caminar, pero 's recordá de lo que cercava y avansá. De gar-richs, argelagas, arsos y esbarzers n' estava farsida la terra per hont havia de passar, y com més avansava més ne trobava. Tan aviat pujava costas com atravessava barranchs, y 'l sol li

dirigia de ple sos raigs que 'l feyan suar á raig fet; ni una gota d' aygua pera apagar sa set ovirava. Fatigat y assedegat, estava á punt de defallir, quan li aparegué veure l' ansiat taronjer, y aixís fou. Després de molt treball s' alcansa 'l fi.

Arribá ab prou feynas al arbre, que estava al mitj d' un jardinet, regat per ayguas dolsas y tot adornat de bonicas flors que omplian l' ayre d' agradables perfums.

S' enfilá al taronjer pera abastar las tres únicas y preciosas taronjas que tenia, y al ser á punt d' haverlas, sentí al seu darrera una veu que cridava:—¡A mí! ¡A mí!

Mes recordantse de lo que li havia dit lo vent cullí las tres taronjas sens ferne cas ni girarsè. ¡Oh ditxa! Tan bon punt tingué aquellas preciosas fruytas, tot ell y á son voltant se sentí cambiat; tot era vida y alegría lo que avans era esmortuiment y tristesa. Llavors se girá pera tornarsen á casa y ¡quín prodigi! tot era pla, carreteras molt bonas, flayrosos jardins, frondosos arbres, y un oreig suau que li donava delit y alegría pera entornarsen ab son tresor.

Després de bona estona de caminar sentí 'l formigueig de la curiositat,—que no es mal sols de las donas,—y no pogué resistir á la temptació de treure una taronja y obrirla. Pensat y fet. Mes ¡quina sorpresal de dintre la taronja n' eixí una tendre donzella, jove y hermosa, que ab melosas paraulas li deya:

—¿Me vols per companya? No 'm rebutjis pas.

—Sí, sí,—respongué ell, boig d' alegría; — no 't rebutjaré.

Y heus aquí que un poch després la donzelleta demaná aygua, la set la abrusava; mes ell busca que buscarás, d' aygua no 'n trobá y la hermosa nineta morí assedegada. La tristesa, més amarga que avans, torná á corsecar al fill del rey.

Mes pera consolarse tragué altra taronja, la obrí y altra donzellá més hermosa que la primera 'n fou eixida y li preguntá desseguida, com la altra, si la volia per companya y ell li respongué lo mateix. Pero la set no la deixava viure; cop de demanarli aygua, y ell, no trobantne en lloch, la hagué de deixar morir de set. ¡Desventurat fill del rey!

Pero la experiencia es mare de la ciencia, y com li restava encara la darrera taronja per obrir, feu lo propósit de no obrirla fins que hagués trobat aygua, per no tornar á perdre sa ditxa. Pero ¿portaria 'l tresor que desitjava la darrera taronja

com las altras? Prou se la mirava y remirava pera sortir dels dubtes que 'l martiritzavan, mes tingué prudencia. Caminà, caminà y trobà una font. Llavors tragué la taronja y la obrí. La donzella que n' eixí era encare més hermosa que sas germanas desdixadas: cabells com esmadeixats fils d' or, ulls blaus y purs com lo cel d' Abril y una boqueta com rosada poncella que respirava amor. També demaná aygua y ell tot pressurós n' omplí un got d' or y li oferí.

—Are t'acompanyaré á casa teva y seré sempre més ta companya si 'm vols.

Lo fill del rey era felís.

—Sí que 't vull,—digué.—Desde are 't dono mon palau, que habitarém tots dos, y tot lo meu regne s' agenollará y 't reverenciará. Aquí tens mon ceptre d' or.

La felicitat torná al palau del rey y la alegría al cor del seu fill. Se celebraren las bodas ab gran pompa. Per tot lo regne hi hagué festas y diversions; á tot arreu volian que la hermosa reyna presidís las festas...

Una tarde que ella prenia part en una festa popular, una pedra esgarriada la tocá al pols y morí. Ho vegé 'l fill del rey, y boig de dolor no més pogué dir:

—¡Ay, lo canti trenca!...

Y 's morí de sentiment.

CARLES BESOLÍ.

LA CADIRA D' ARGENT DELS REYS D' ARAGÓ (*)

QUE SERVEIX PERA PORTAR LO SANTÍSSIM SAGRAMENT EN LA SEU DE BARCELONA

Un poble lliure, llamp de la guerra,
va forjá' un throno d' argent, preciós,
y á un noble Príncep, fill de la terra,
—«¡Seyéu!—va dirli,—l' hem fet per Vos!»—

Mes á la Gloria lo Príncep vola,
cau sobre 'l poble tot un remat
de llops feréstechs d' un palm de gola,
sense pietat.

No té en llurs venes sanch catalana
l' extranger Príncep que fa de rey;
no l' ayma 'l poble, sols li demana
que jure y fassa guardar la ley.
—«A real cadira d' argent forjada,
estrany no hi calen, Vos no hi seuréu;
per melló' Altesa l' havém guardada,
¡hi seurá Deu!»—

(*) Del tomo Poesías, secció Esperances y recorts.

Y 'l jorn de *Corpus*, al qu' estiu dona
ginesta y roses, clavells d' oló',
de la Seu nova de Barcelona
surt la Cadira Real d' Aragó.

Jesús s' hi assenta, vestit de festa,
¡ciutadans nobles, quín Rey més gran!;
¡rendiu les armes, baixáu la testa,
Rey Don Ferrán!

Passan los gremis ab ses banderes,
lo *Drach*, la *Brivia*, Bal! de bastons;
y 'ls noys y noyes com primaveres,
y les creus altes y 'ls gonfanons.

Nobles, Capítol y la *Carrossa*
aprop del tálem, rich y onejant;
y 'ls violins tocan la marxa ayrosa
del Rey Joan.

La Real Cadira sembla de randa,
quatre pinacles al respatller,
de diamants roses porta una banda,
de perles fines tot un cinter.

A cada passa suaument trontolla,
lo sol s' hi trenca pe 'ls rosetons,
y la gentada ¡cóm s' hi agenolla
per tots cantons!

Ventan campanes, l' artillería
trona en la torra del *Real Tinell*,
passa per l' *Angel*; l' *Argentería*
¡prou que l' enveja tan gran joyell!

Tot Catalunya surt á adorar-lo,
¡Jesús que regne! ¡Visca 'l Senyor!
Rey que may mori, be va'm triarlo
¡qu' es lo mellor!

L' encens suavíssim ¡cóm l' embolcalla!
 ¡gran Rey dels segles! Tú 'ns salvarás,
 per tes lleys santes á la batalla
 del sacrifici corre 'ns veurás.

Que Jesús regne vol nostre poble,
 y á Barcelona regna triomfant,
 ¡pàtria, demana, que 'l Rey es noble
 y té 'l Cor gran!

Demane 'l Príncep amor de pare,
 alé d' apóstol lo bon Pastor,
 demane 'l pobre, content encare,
 l' ansiada almoyna del rich senyor.

Lo pagés vulga mellors anyades,
 felíç viatge los mariners,
 ¡y un pit á prova de coltellades
 los Concellers!

.

¡Ditxós del poble que al Rey de Gloria
 posá en lo throno de sos grans reys!,
 y ab Ell espera guanyar victoria
 guardant llurs santes y antigues lleys.

¡Ditxós del poble plé de ferides
 que ab la fé cobra sava y delit,
 que les veus noves, d' infern eixides,
 no ha pas sentit!

Espera sempre, ma Catalunya,
 que en la Seu guardas inmens joyell;
 la Creu del mártir besa y empunya,
 Jesús t' ensenya, ¡lluyta com Ell!

¡Fills de Sant Jordi!: no heu d' afrontarvos,
que es lo Rey vostre lo Rey dels Cels,
la antiga pátria Deu pot tornarvos;
¡sigáu fidels!

ARTHUR MASRIERA. S. J.

VALENCIA Y LO RAT-PENAT (*)

De tes glories més preuhades
jo vull ser lo trovador,
á son brill les flamarades
d' amor patri encén lo cor,
que doblant ses bategades
canta ab fé, canta ab amor.

¡Visca Valencia y 'l Rat-Penat!
¡viscan les glories
del temps passat!

Ets tú, Valencia encisera,
la regina de Llevant,
que á l' ombra d' una palmera
vora 'l Turia reposant,
te corona la morera
y 'l taronger verdejant.

En tes hortes delitoses
Deu fa ploure fruyts y flors,

(*) Del tomo Poesíes, secció Cançons é hymnes.

en tes platjes remoroses
¡si n' aplegas de tressors!
tes *barraques* ¡ay! que hermoses,
¡qué gentils tos miradors!

De tú un jorn s' enamorava
lo fill colrat del desert,
que ab l' art moresch adornava
ton amplíssim mantell vert,
y en ta llengua ¡ay! te deixava
una dolçor que no 's pert.

A deslliurarte venia
llegendari paladí,
lo de *Vivar*, que 't prenia
del poder del serrahí,
y al jamay vençut, vencia
la ufanor de ton jardí.

Com lo llamp de la tempesta
desseguida crida al tró,
venia á tú de conquesta
Don Jaume 'l *Conqueridó*,
lluhint en la sobrevesta
nostres barres d' Aragó.

Alçava 'l penó de gloria
en ton mur enmarletat,
y com símbol de victoria
s' hi posava 'l *Rat-Penat*,
qu' es lo blassó de ta historia,
¡ton sagell de llibertat!

D' apóstols te feren mare
Ribera y Vicens Ferrer,
Vinatea 't mostrá encare
lo que pot un cavaller,
y Ausias-March fou rey y pare
del dolcíssim Gay-Saber.

Nobles reys te visitaren
de Castella y d' Aragó,
tos bons patricis finaren
defensant l' antiga *Unió*
¡y una *Senyera* 't donaren
que no abriga á cap traydó!

Y encare avuy la epopeya
recorda lo mon enter,
quan la França fugir veyá
son capdill de més valer
que al Portal de *Quart* desfeya
ton invicte *Palleter*!

Ara no tens furs ni gestes
ni combats esglayadors,
quan amaynen les tempestes
ja vindrán uns temps mellors;
de la virtut les conquestes
cantarán tos trovadors:

¡Visca Valencia y 'l Rat-Penat!
¡tornen les glories
del temps passat!

ARTHUR MASRIERA. S. J.

SONET

À LA MEMORIA Y EN LA TOMBA DE MON COSÍ ESTIMAT D. ENRICH GRAELLS

Plascívol cant d'estiu: ¿per qué t' acostas
voltat de primerencas maravel·las
y enganyós fill del temps ta dalla apostas
pera segar los brots y flors novellas?

·Crida al menos si vols, com l' hivern crida,
y tos fills encantats dintre son germe
quan sentirán ta veu de parricida
ton principi triarán pera son terme.

¿Val més no naixer? No! Hi ha un' altra vida,
com altres mons, Enrich, més santa y pura,
hont lo goig del esprit no tindrà mida.

Ves fent, estiu, y mata desseguida,
que tant com la mort sia prematura,
será menys dolorosa la ferida.

JOSEPH LLUELLES.

ÍNTIMA

¡Qué vegadas que la he vista
als pedrissos de la Creu
abaixant sempre la vista
quan passava vora seu!

¡Qué vegadas la he escoltada
resar pel seu g rmanet
quan tocava á morts, pausada,
la campana del poble!

La orfaneta aná ganosa
y ningú se 'n compadí...
Morts sos pares, feren bossa
l' advocat y 'l seu padrí.

Alta y feta avuy la he vista
la més guapa del bordell;
no abaixava pas la vista
ni per ella ni per ell.

Al mon que al fanch la ha llansada,
¡ab quín goig ara hi escup...
Y será pel mon honrada,
que 's descara y no s' ajup.

F. BARTRINA